

YAYLA KÜLTÜRÜ VE GELENEĞİ

Yayla ve Yayla Kültürü Geleneği, Türklere has bir özellik olsa gerek.

Atalarımız, Ortaasya’da yaşadığı ve yaşattığı bu geleneği, savaş nedenleriyle elde ettikleri başka coğrafyalara da taşımışlardır.

Türkler, özgürlüğü seven bir millettir. Yaylacılık, bir nevi özgürlüğe kaçış demektir. İnsana yaşama sevinci veren, farklı yaşama biçimi demektir. Yaşamdan ‘haz’ almanın doruktaki adıdır.

Gerek Ortaasya’da, gerekse bulunduğu diğer coğrafyalarda geçimini hayvancılıkla temin eden bir kısım Türkler, göçebe yaşamı tercih etmişlerdir. Bu, basit ama, ‘anamlı’ yaşam biçimi doğanın sertliğine; aynı zamanda cömertliğine karşı, ‘yaşanabilirliğin’ kazanımlarını da beraberinde getirmiştir. Soluduğunuz havadan, yediğiniz içtiğiniz her şeyden, müthiş haz alırsınız; ciğerleriniz, temiz ve yoğun oksijen arzıyla , adeta dezenfekte olur, yaşam kaliteniz artar. Kısacası, ‘tatlı’ bir özlemin adıdır yaylacılık.

Atalarımız, ‘Yayla Geleneği’ni tabiatla uyum içerisinde sürdürme gelmişlerdir. Doğaya ve çevreye zarar vermek şöyle dursun, canlı-cansız her türlü tabiat varlıklarının yaşaması için gayret içerisinde olmuşlardır. Üretim ve diğer kullanım araç- gereçlerini de tabiata zarar vermeyecek uygunlukta geliştirmişlerdir.

Adına “Yörük” dediğimiz, ‘yürüyen’ anlamına gelen Türkmen boyları, geçmişte “Akıncılar” olarak da adlandırılmışlardır. Akıncılar, hem keşif hem de sınır boylarını korumak adına, hareket kabiliyeti yüksek, hızlı, öncü keşif birlikleriydiler. Akıncılar, sadece ‘asker’ olarak değil, ‘sivil’ yaşamlarını da beraberinde götürmüşlerdir.

Akıncılar, (Yörükler) Anadolu’nun fethinden önce de bu coğrafyanın Türkleşmesi için keşif amacıyla gelmiş ve yerleşmiş öncü kuvvetlerdi. Büyük çoğunluğu Ortaasya’dan kalkarak, Karadeniz üzerinden kıyı boyu Ege ve Akdeniz’e kadar intikallerini sürdürmüşlerdir.

Yörükler Coğrafyamızda; (Toroslar ve Çukurova’yı kapsayan alanda) halen konar -göçer olarak yayla geleneğini ve yayla kültürünü, sayıları azalsa da devam ettirmektedirler.

Abdülhamit Han’ın hem stratejik hem de ekonomik amaçlı, Çukurova’nın bereketli topraklarının işletilmesi yönündeki politikası, dağlarda yaşayan bir kısım yerleşik ve göçer ailelerin iskanını, bir şekilde mecbur kılmıştır. Hal böyle olunca, dağ kültürüyle yaşamakta olan Türkmen boyları, bereketli topraklar üzerinde yeni ve yerleşik yaşam biçimine ayak uydurmak durumunda kalmışlardır.

Dağların esintisine, yayla geleneği ve kültürüne alışmış olan Türkmenler, Çukurova’nın sarı sıcağından bunalınca, hasatlarını elde ettikten sonra, baharla birlikte göçleri başlar Torosların en yücelerine.

Yayla zamanı gelince gözle görülür bir telaştır başlar... Yörükler, yüzlerce yıllık geleneklerinde olduğu gibi, başta at ve deve olmak üzere, binek hayvanlarını bir gelin gibi süsleyerek, diğer hayvan sürülerini de önlerine katarak, bir şölen havasında kona-göçe, ağır ağır yaylaların patika yollarında yol alırlar. Bazen hüznü, bazen sevinçli türküler söylenir yolculuk boyunca. Türküler yakar ozanları bu olguya. Hele, siz o hayvanların mağrur edalarını bir göreceksiniz. Yaylalara uzanmanın sevincini nasıl yansıtır bir bilseniz. Şimdiki zamanlarda ise, asfalt yollar, motorlu araçlar, zaman tasarrufuyla bu geleneği iskalamış durumdadır.

Bahar gelen de Çukurova'dan hareket eden Yörüklerin en son durakları Andırın, Elbistan, Afşin, Sarız ve Pınarbaşı yaylalarıdır. Güz mevsimine kadar yaylaların tadını çıkartan Yörükler, dönüşlerinde, birbirinden lezzetli et, süt, yoğurt ve peynir gibi ürünler elde ederler. ürünlerini paraya çevirerek , aile bütçelerine ekstra ekonomik katkı sağlarlar.

Günümüzde yayla geleneği ve yayla kültürü; ulaşım kolaylığı ve modern araç- gereçlerle, farklı biçime dönüşmüş durumdadır. Beraberinde, doğaya zararlı atıkları da getirmektedir. Bu durum doğal yaşamı oldukça olumsuz etkilemektedir. Sularımız kirlenmeye, ormanlarımız yok olmaya yüz tutmuştur. Yayla bilincini ve yayla kültürünü almamış, görgü yoksunu kimi insanlar, şehir konforunu yaylada yaşamak isteyince, doğanın yapısına uygun olmayan malzemeler ve çarpık yapılaşmayla, fauna ve flora zarar vermektedirler.

Artık yeni biçimlere göre, doğaya, çevreye zarar vermeyen yayla kültürü projelerini hayata geçirmenin zamanı geldi, geçiyor bile. Bilimsel yaklaşımlarla, bu konuya ivedilikle eğilerek gereğinin yapılması zaruriyet arz etmektedir.

Coğrafyamızda yaşayan her vatandaşın sorumluluğu vardır bu hususta. Herkes vatandaşlık gereği ve bilinciyle kendiliğinden duyarlı olmalıdır.

Yaylalar: Ah bu insanın kanını kaynatan yaylalar... Altmışlık- yetmişlik ihtiyarları, yirmisinde delikanlı sandıran yaylalar. Enerjiyle doldurur tüm bedenleri.

Ah o etrafı çevrelenerek yanan kızıl ateşin, parlament mavisi akşamlarla buluşma saati...! Masallar, hikayeler anlatır yaşlı dedeler; platosu doğal, dekoru doğal mekanlar. Ozanları besler bu rüyalar. Tatlı bir huzurdur, insanların tüm hücrelerine nüfuz eden.

Düşler, yeniden başlar yayla dönüşü. Ölüm- kalım olmaz ise eğer, hazırlığımız, bir dahaki sefer...